ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՑԵ

Տպարանի գինը 10 կոպեկ։

Բաժանորդագրվում է տարեկան 5 ռ., կիսամյակի 3 ռ., երեք ամսվա 1 ռ.։

Բաժանորդագրությունը ընդունվում է խմբագրությունում և բոլոր փոստերում։ Խմբագրությունը գտնվում է ամեն օրվա 11—2 ժամերին։

Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։

Ծանուցումները տպագրվում են ամեն օր 2 կոպեկ տողի համար։

Յուրաքանչյուր հոդվածի տակ դրված են նրա հեղինակների անունները։ Յուրաքանչյուր հոդված հրատարակվում է հեղինակի պատասխանատվությամբ։ Տե՛ս 3-րդ էջի առաջին սյունակը։

Հրատարակիչ՝ ՀՈՎՀ. ՅՈՒՐՅԱՆՑ

№ 34—ՈՒՐԱԽ ԵՎ ԲՈՒՐԺՈՒԱԶԻ ՏՈՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՑ ՏՈՒՆ

1884 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐԻ 15

ԳՈՒՆԿՈՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ինչպես հայտնի է մեր ընթերցողներին, Գունկովում ստեղծվել էր հատուկ կոմիտե, որ պետք է հոգար Գունկովի հրդեհից տուժածների համար։ Կոմիտեն ստացել է հետևյալ նամակը.

«Գունկովի հրդեհից տուժածների համար ստեղծված կոմիտեի նախագահ Ա. Ա. Ռոստոմովին։

Ձեր հրավերով ես ուղարկեցի Գունկովի հրդեհից տուժածների համար 100 ռուբլի։ Այդ գումարը ես ստացել եմ Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներից և գյուղերից։ Ես ուղարկում եմ ձեզ ցուցակը այն անձանց անունների, որոնք ինձ գումար են հանձնել։ Ցուցակում նշված են նաև գումարների չափերը։ Ես ուղարկում եմ ձեզ նաև ստացական գրությունները։

Ես ուրախ եմ, որ կարող եմ ձեզ հայտնել, որ Գունկովի հրդեհից տուժածների համար հավաքված գումարը ավելի է, քան 100 ռուբլի։ Ես ուղարկում եմ ձեզ 100 ռուբլի, որ ստացել եմ Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներից և գյուղերից

ՊՐԱՆՑ ՀԱՅՐԸ

Ամեն ինչ ունի իր սկիզբը։ Ամեն ինչ ունի իր պատճառը։ Ամեն ինչ ունի իր ծագումը։ Ամեն ինչ ունի իր պատմությունը։ Ամեն ինչ ունի իր զարգացումը։ Ամեն ինչ ունի իր ապագան։ Ամեն ինչ ունի իր վերջը։ Ամեն ինչ ունի իր մահը։ Ամեն ինչ ունի իր հետքը։ Ամեն ինչ ունի իր ազդեցությունը։ Ամեն ինչ ունի իր նշանակությունը։ Ամեն ինչ ունի իր իմաստը։ Ամեն ինչ ունի իր էությունը։ Ամեն ինչ ունի իր գոյությունը։ Ամեն ինչ ունի իր ներկան։ Ամեն ինչ ունի իր անցյալ

Ամերիկահայ գրողներ

ՀԱՅԿԱԶՆ ՀԱՅՈՒՄ

Վէպ

Ա.

Ամառուան մէջ մի քանի անգամ Ռեգտա Ռիկը տանն էինք ու մեր մտերիմ ընկերներէն ոմանք ալ գալով մեզի հետ կ՚անցնէին օրը։ Ռեգտա Ռիկ կ՚երթայինք ոչ միայն ծովուն վրայ զբօսնելու, այլ նաեւ ընկերական հաւաքոյթներ ունենալու համար։ Ռեգտա Ռիկ ունէր իր ընդարձակ սրահը, ուր կարելի էր պարել, խաղալ, ընթրել, ինչպէս նաեւ ունէր իր ընդարձակ պարտէզը, ուր կարելի էր զբօսնել, հանգչիլ, ընթրել եւ այլն։

Ռեգտա Ռիկ գացողներուն մէջ կային նաեւ ամերիկացի ընկերներ, որոնք ամէն անգամ որ մեզ հանդիպէին, կը հարցնէին թէ ե՞րբ պիտի երթանք Ռեգտա Ռիկ։ Ամերիկացիները կը սիրեն ծովը, կը սիրեն զբօսնել, կը սիրեն պարել, կը սիրեն ընկերական հաւաքոյթներ ունենալ։ Ռեգտա Ռիկ ունէր այդ բոլորին համար ամէն հարմարութիւ

Խօլերայի պատճառով Տարաւային ֆըրանսիայում կատարուելիք սովորական զօրահանդէսներն այս տարի չը պիտի կատարուին։

***

Առաջիկայ աշնանը պետական խորհրդարանին մի ծրագիր է ներկայացնուելու, որով արտասահմանից բերելիք կարմիր, ջմիքենաների և, առհասարակ, մետալեայ գործիքների մաքսը բարձրացրնել են ուզում։

***

Իւր կայսեր հրամանաւ Աստրիան մրտադիր է առաջիկայ աշնանից Բօսնիայից և Հէրցեգովինայից տեղական զօրք ժողովել թուով, առ այժմ, 1200 հոգի։

***

«Нов. Обозр.» հաղորդում է, որ քաղաքիս 3-րդ բաժնի հաշտարար դատարանը այրելու երկու յայտնի փորձեր են եղել, թէև, բարեբաղդաբար, երկու անգամն էլ անյաջող։

***

Ամսոյս 12-ին Կուրլի վրայ նոր չինուելիք կամրջի մօտ լողանալիս՝ խեղդուեցաւ մի հայ գիմնազիստ Խաչատուր Աւետիսեան։

***

«Нов. Обозр.» հաղորդում է, որ Բեթղէհեմի եկեղեցին կարկատելիս՝ որմնագիրները ազիատութեամբ փչացնում են այն քանդակներն և զարդերն, որոնք, թէ այդ, և թէ առ հասարակ Թիֆլիզի հայ հին եկեղեցիների, հնախօսական պարծանքներն են և որոց նոյնութեամբ պահպանելը, յիրաւի, այնքան կարևոր է գիտութեան համար։

***

Ամերիկայում հրէաների դէմ ցոյցեր եղան, ինչպէս հաղորդում է «Herold»։ Տեղական մի մեծ լրագիր այդ առթիւ կշտամբել ժողովրդին։ Այդ բանից գրգռուած ժողովուրդը խմբագրատան վրայ յարձակուել՝ ուզում էր ջնջտգրին սպանել։

***

«Temps» լրագրի առաքելամբ Իտալիոյ կառավարութիւնը հրաւէր կարդաց եւրոպական ազրութիւններին առաջիկայ հոկտեմբեր ամսում Հռոմում միջազգային ժողով կազմել, որ և խօլերայի մասքը մի անգամ ընդ միշտ Եւրոպայից կարելու համար հնարք մտածել։

***

Անգլիայում խօլերայի դէմ ոչինչ զգուշութիւններ [ձեռք չեն գալիս։ Այդ մասին [իրե ազգային ժողովի անդամներից մէկը միներին հարց առաջարկեց, վերջինս պատասխանեց թէ առողջապահական այն առարեայ միջոցներըն, որոնք սովորաբար միայ գործադրում են Անգլիայում, հաւատարիացնում է, որ խօլերան չէ կարող այդ երկիրն էս անցնել։

***

Մի չաբաթից աւելի է, ինչոր Թիֆլիզում սկսուել են ամառնային սովորական տարութիւններն։ Աստերի մէջ ջերմաչափը 23° է ցերեկը։

***

Պելիչանից մեզ գրում են, որ Ղազախի վիճակը հետզհետէ ազատւում է ապստամբների սովորական ապարատութիւններից և ոճրագործութիւններից։ Եւ այդ ի հարկն Պելիչանի գատաւոր պ. Աարիբեգեանին։

***

Կամուղիկական ընտրութեան առթիւ Պետերբուրգ գնացող պ. Մելիք-Մեհրաբեանը օրերումս վերադարձաւ Թիֆլիզ։

***

Մեզ հաղորդում են, որ անցեալ կիրակի, ս. Կարապետի եկեղեցում երեց-փոխանի ընտրութեան ժամանակ մի քանի անտեղութիւնք են եղել։ Երեսփոխան ընտրուել է, ասում են, մի քահանայ։ Աչխարհականների մէջ չը կար արդեօք մի արժանաւոր անձն։ Թէ այս լուրը ճշմարիտ է, ինչ ասել կուզի, որ այդ ընտրութիւնը չի հաստատուիլ, վասն զի օրէնքով քահանան չէ կարող երեսփոխան ընտրուիլ։

***

Լսում ենք որ Ներսիսեան դպրոցի տեսուչը պ. Սողոմոն Եղիազարեանց հրաժարական է տուել։

***

1885-ին Պետերբուրգում միջազգային գեղարուեստական աշխարհահանդէս պիտի լինի։

***

Պետերբուրգում արդէն ձեռնարկել են քաղաքը մաքուր պահելու ամեն մի ջոջերն ի գործ գնել։ Մեծ ուշադրութիւն դարձրած է մանաւանդ գործարանների և հասարակ մշակ դասակարգի ստորերկրեայ բնակարանների վրայ։ Տընտեսէրերից չատերին պարտաւորեցրել են հենց այժմեանից պատրաստի ունենալ պէտք եղած քանակութեամբ դեղեր խօլերայի դէմ։

***

Հարաւային եւրոպայի գրեթէ բոլոր բնակիչները աստիճ երկիւղի մէջ են խօլերայի առթիւ։ Լրագիրները մի առ մի նկարագրում են այն տագնապ ու փոխառաներն, ինստիտուտաչատութիւնքն և այլն, որոնք սրանից մի դար առաջ միայն կարող էր լինել և ոչ այժմ, երբ գիտութիւնը, թէև ոչ կատարեալ, բայց և այնպէս աննկատելի և բարմակոմանի զէնքերով կանգնած է խօլերայի հանդէպ և, ի հարկէ, չի թողլալ, որ նա ընդարձակուի։

Խօլերայի դէմ այս րոպէում մրցում են Եւրոպայի բոլոր յայտնի բժիշկները, որոց մէջն է և Կօխ գերմանացի բժիշկը, որի գիւտերը խոստանում են և արդիւնարեր։ Կօխը չարունակ ճանապարհորդում է։ Նա այն կարծիքի է, որ խօլերան ոչ միայն չի ընդարձակուի, ի հարկէ, եթէ գիտութեան առաջարկած բոլոր միջոցներն ու դարմաններն ճշդութեամբ գործադրուին, այլ նաև մինչև աշունք կը վերջանայ։ Բժիշկները և լրագրները խօլերայից աւելի վտանգաւոր համարում են ժողովրդի համար երկիւղն և կասկածամտութիւնը։

***

Բերլինի բժշկական ճեմարանի նախաձեռնից մէկում մի հրէչ նեղա բերին։ Դա մի 14 տարեկան աղջիկ է, որոց գլուխը հազիւ երկու մատի միջին մեծութիւնը ունի։ Աղջկայ անունն է Մարգարիտա Բեկկեր, որոյ մտաւորական կարողութիւնները աստիճ նուազ են, աւելի նուազ քան մի կիսամեայ ուշիմ մանկան մտաւորական ոյժերը։ Զարմանալին այն է, որ Մարգարտի ծնողքը բարձրահասակ, առոյգ և կայտառ մարդիկ են։ Դրանք 7 զաւակ են ունեցել, որոնցից չորսը Մարգարտի նման փոքրագլուխ հրեչներ են։

***

Օրերումս էապով Թիֆլիզ բերին Մօսկվայից տեղիս սէնօգալնի կանոնների նախկին գանձապահին, որ մի քանի տարի առաջ, կանոնի գանձարանը կողոպտելով փախած էր։

***

Ֆրանսիայում խօլերայից հիւանդացողների ընտանեացը նպաստելու համար փարիզի սենատը 2½ միլիոն ֆրանկ յատկացրեց։

***

Ակոպինի բանկի սնանկութեան քննութիւնը սկսուելու է հոկտ. 9-ին Մօկվայի դատաստանական պալատում և տեւելու է մի ամբողջ ամիս։ Երօպայի լրագիրներից ոմանք իրանց յատուկ թղթակիցներն են ուղարկելու քննութիւնը ներկայ գտնուելու համար։

***

Ռուսաստանի երկաթուղիների գլխաւոր ընկերութեան գործերը քննող մասնաժողովը 40 տեսակ կէտերում մեղաւոր գտաւ ընկերութեանը։

***

Սամարկանդից ուսանողը մի զուռան էին բերել Պետերբուրգ, ուր և կայսերական թանգարանում պահում էին Ղուռանը, ասում են Ալիի, որ Մահմէդի փեսան է, արեան թօնը ունի։ Այդ պատճառով առաջիկայ օգոստոս ամսում թուխարացիների մի խումբ Պետերբուրգ պէտք է գայ յերկրպագութիւն Ղուռանին։

***

ՄԵՆ-ՂԱՐԱԳԻԼԻՍԻՑ պ. Օտարականը հետևեալ լուրերն է հաղորդում. — Մեծ Ղարաքիլիսի ատաւնիարանները մինչ հիմա ուսուց լեզուի ուսուցիչ չունի. նոյն լեզուի գասախօսութեամբ յայտնի է որ պարապում է ժամանակաւորապէս օր. Աբօյեանը, որը հայոց լեզուի հօրը չի առել. վարչութիւնը ինքն էլ մոլորուել է չը գիտէ ինչ անել ուսուցիչ չը կայ, թէև կարիքը անհրաժեշտ է ատում է, իսկ միջոց Աստուած թող տայ։

***

Նոյնը գրում է.— «Մշեցի» նախընթաց համարներից մէկում յայտնել էինք պ. Յովհաննէս Աբոյեանի 2,000 ո.. նուէրի մասին յօգուտ երկաս ատուճիարանների, ի յիշատակ իւր նորոյ հանգուցեալ կնոջ, սակայն մինչ հիմա, ինչպէս իմացանք, դեռ ևս չի հասցրել նա ըստ պատկանելոյն։ Այս ինչ հանելուկ է չը գիտենք։ Արդեօք ինչ մեծ գումար է 2,000 ո., որ գուցե է գալու 60,000 ո. ունեցողի գանձարանից այն էլ բարեգործական նպատակի համար։

***

Գիւղատնտեսութիւնը Մեծ-Ղարաքիլիսի բնիկների կենսական պիտոյքներին չի նպաստում այնքան, որքան հարկաւորն է։ Մեծ ընտանիք ունեցող երկրագործն էլ ունի այնքան հոգսինչքան—մի վաճառական իւր փոքր գերդաստանով։ այս ասում ենք օրինակի համար։ Արդեօք որ օրէնքի հիման վերայ պէտք է վաճառականները, գիւղական համայնքում ապրելիս իսկական տեղացիներից, օգտուին համահաւասար իրաւունքով երկրագործ դասակարգի հետ գիւղատնտեսութեան հարցում։ Այս եղանակը պակաս չի հարցատհարում ամիկ դասակարգին։

***

Լուսաւորութեան նախարարը Տէրութիւնից խնդրել է առաջիկայ 1885 թ. սկսեալ մինչև երեք տարի, 5,000 ո. յատկացնել իւրաքանչիւր տարի, որ կարելի լինի XVI և XVII դարերու վերաբերեալ դիւանական հնութիւնք ձեռք բերուին և հրատարակուին։

***

Ընտրողական վերանորոգութեան գործն քննութիւնը ձգձգելուն համար Լոնդոնում լորդերի դէմ ցոյցեր եղան։

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԷՕՆԵԱՆՑ.
Հրատարակիչ Հ. ԼՆՖԻԱՃԵԱՆՑ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
„ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ“

Սեպտեմբերի վերջին լոյս կը տեսնի կենդրոնական դրավաճառանոցի հրատարակութեամբ մեր «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ» անունով դասատետրը Հայոց դպրոցների համար. ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, հարստացրած և հիմնական փոփոխութիւններով ենթարկած։ Մ. ՏԷՐ-ՍԱՐԳՍԵԱՆՑ.
2—10

Շուտով ժամուլի տակից դուրս կը գայ նոր
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱԲԱՐ ԼԵԶՈՒԻ ՀԱՅՈՑ
միջնակարգ դպրոցների համար, աշխատութիւն Հ. ԳՈՒԿԱՍԵԱՆՑ, հրատարակութեամբ «կենդրոնական դրավաճառանոցի»։ կը ծախուի նոյն գրավաճառանոցում։

Նոյն տեղը ծախվում է մի և նոյն հեղինակի «ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ» հին դարն երկրորդ մասուր տպագրութեամբ։ Գինն է 60 կոպ.։ Գումարով գնողների համար գեղջուկն կր լինի։
1—10

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿԻՑ ԴՈՒՐՍ ԵԿԱԻ
ԷԼԻ ՄԼԿ ՉՈՒՀ
ԿՕՄԷԴԻԱ ՀԻՆԳ ԱՐԱԲՈՒԱԾՈՎ,
ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳԱԲՐԻԷԼ ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆՑԻ
Գինն է 1 ռուբլի
Ծախվում է Թիֆլիսում կենդրոնական և Կովկասեան գրավաճառանոցներում։

ՇՈՒՏՈՎ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ ԿԸ ՄՏՆԻ
ԿՈՂՈՓՏՂԱԾ ԵԿԵՂԵՑԻՑ
վերնագրով մի հայերէն ՎԷՊ
ԹԻՖԼԻՍԻ ԿԵԱՆՔԻՑ
Հեղինակութիւն ԼՈՒՄՄՅԻ

ОТКРЫТА ПОЛУГОДОВАЯ ПОДПИСКА
НА ЕЖЕНЕДѢЛЬНЫЙ ЖУРНАЛЪ
„ЮРИДИЧЕСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ“
ИЗДАВАЕМЫЙ ВЪ Г. ТИФЛИСѢ.
(ГОД ЧЕТВЕРТЫЙ)
Журналъ, как и прежде, выходитъ по четвергамъ, въ размѣрѣ отъ 1 до 2 печатныхъ листовъ, кромѣ приложеній программъ Подписная цѣна, пересылкою, и доставкою НА ПОЛЪ ГОДА 6 Р. Полугодовые подписчики могудъ вносить при подпискѣ 3 р. и чрезъ два мѣсяца еще 3 р.
Подписавшимся на весь годъ, высылаются выпедшіе №№. Желающіе пріобрѣсти журналъ за прежніе года, уплачиваютъ за 1881 г.—8 р. 20 к., а за всѣ послѣдующіе по 10 р. за каждый годъ. Для гг. Студентовъ годовая подписка 8 р. (вмѣсто 10), а полугодовая—5 р. вмѣсто 6)
Объявленія, казенныя и частныя, принимаются по таксѣ за занимаемое мѣсто.
Пріемъ подписки, объявленій и разничная продажа: въ Администраціи журнала—въ Тифлисѣ, Сололакская улица, д. № 10; также въ Москвѣ и С-Петербургѣ, въ книжныхъ магазинахъ П. П. Анисимова.
Редакторъ-издатель А. С. ФРЕНКЕЛЬ.
(Присяжный повѣренный)

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Հասուցանում է հասարակաց գիտութեան, որ ներկայ յուլիս ամսի 20-ին, ցերեկը 12 ժամին խորհրդարանում նշանակած է ածրզախոստութիւն կապալով տալու համար աթիշանների սիւներ կանգնելու յայտարարութիւններ և աթիշաններ կըզգընելու իրաւունք քաղաքի պտնապան մասերում։ Ածրզախոստութեան մտնել ցանկացողները կարող են տեսնել պայմանները քաղաքային վարչութեան գրասենեակում ամենայն օր առաւօտեան 8½ ժամից մինչև 1 ժամ կէսօրից յետս։

ԼՕՏՈՍ ԵՒ ՍԱՀԱԿ

Ջ. Դրիպսրանցի «Կովկասեան գրավաճառանոցի» հրատարակութեամբ.

1). Ս. Պալասեանի — «Քերականութիւն մայրենի լեզուի» մասն առաջին գինն է 25 կ.։

2). Մամուլի տակ է և շուտով լոյս կը տեսնի երկրորդ և երրորդ մասերը նոյն աշխարհաբար քերականութեան։

3). Մամուլի տակ է նոյն հեղինակի և ԳՐԱԲԱՐ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ» առաջին մասն և յոյս կր տեսնի օգոստոս ամսին։

ДОЗВОЛЕННО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ, 14-го Іюдя 1884 г. Типограф. М. Рот. и К-о. На Гол. проспектѣ Домъ № 41.
Տպարան Մ. Ռոտինեանց և ընկ.